

Motion till riksdagen 2021/22:2609

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

En demokratisk och jämlik skola

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola nära hemmet, men bör även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde som skolan ligger i samt att varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten i skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationsformer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får bedriva fristående skolor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att ta fram förslag på lagändringar för att stoppa undantagen som gäller för vissa privata skolverksamheter avseende kravet på lärarlegitimation och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar personalens arbetsmiljö i skolan och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en konkret handlingsplan gällande skolors arbete mot rasism och Skolinspektionen i uppdrag att följa upp skolornas arbete mot rasism som en del av det ordinarie inspektionsuppdraget och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra högskolebehörigheten för samtliga gymnasieprogram och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förändra skollagen så att alla gymnasieelever säkras rätten till avgiftsfria och näringsrika skolmåltider och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Skolan ska vara jämlik; alla barn och unga ska ges samma rätt till kunskap och utbildning. En skola som ger barn lika chanser är också kompensatorisk och förmår därmed ge mer stöd till den som kommer från sämre förutsättningar. Under lång tid fanns det en vilja till detta. Politiska reformer lade grunden för en av världens bästa skolor. Så är det inte längre. Alldeles för många barn går i dag miste om en bra skolgång. Det är ett misslyckande för samhället.

Sverige är extremt. Som enda land i världen råder det fri dragningsrätt på de skattemedel som ska gå till våra barns utbildning. Pengarna du och jag betalar för barnens skolgång och framgång går till ägare av skolkoncerner och hamnar ofta i skatteparadis. Dessutom leder den marknadsanpassade skolan till betygsinflation, segregation och ökad ojämlikhet. Privatiseringsexperimentet som marknadsskolan innebär har förstört möjligheterna för tusentals barn. Marknadsskolan är ett monumentalt misslyckande. Det tycker en majoritet av svenska folket och stora delar av lärarkåren. Vänsterpartiet vill därför avskaffa marknadsskolan snarast. Barnens rätt till kunskap och utbildning kan inte vänta.

Vänsterpartiet vill satsa på hela utbildningssystemet. Från förskola till universitet och yrkeshögskola behöver kvaliteten och tillgängligheten öka. Det ska inte spela någon roll om du bor i ett miljonprogramsområde eller på landsbygden; rätten till likvärdig utbildning och bildning är grundläggande. Vi vill se fler lärare, tidigare insatser för barn som har det svårare i skolan och förbättrad tillgång till lärande genom hela livet. Varje år är det nya elever som skickas igenom systemet utan tillräckliga kunskaper. För varenda en av dem är det en förlorad livschans.

3 Övergripande systemfrågor

3.1 Skolvalet

All forskning indikerar att betydelsen av elevers sociala bakgrund, klasstillhörighet och etniska bakgrund för skolresultaten ökar. Det s.k. ”fria skolvalet” i grundskolan har bidragit till att elever vars föräldrar har större studievana samlas i skolor där det finns många andra studiemotiverade elever. Föräldrars utbildningsbakgrund spelar allt större roll för hur väl barnen utvecklas under sin skolgång. Konsekvensen av detta har bl.a. blivit en ökande skolsegregation.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig skola betyder att alla elever ska ha lika tillgång till utbildning och lika kvalitet på utbildningen och att skolan ska kompensera för elevers olika förutsättningar. Med andra ord ska alla elever ges möjlighet till goda studieresultat oavsett bakgrund och vilken skola de går i. Men enligt flera rapporter från bl.a. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), som släpper Pissrapporterna, har kunskaps- och skillnaderna mellan de svenska skolorna ökat drastiskt. I rapporten som släpptes den 6 december 2016 pekades det fria skolvalet ut som en av de största bidragande faktorerna och under 2019 pekade OECD:s utbildningschef Andreas Schleicher på skolvalssystemet som en av faktorerna bakom försämringen av svensk skola. Marknadsskolan i sin helhet kritiserades kraftigt.

Även Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har konstaterat att skillnaderna mellan resultaten på olika skolor ökar och att detta till stor del beror på att elever sorteras på olika skolor.

Den svenska skolan är inte i kris, men det är den svenska skolpolitiken. Skolpolitiken måste ha alla elevers rätt till likvärdig och högkvalitativ kunskap som tydlig utgångspunkt, inte bara på pappret utan också i praktiken. Men skolvalet leder åt helt fel håll. Att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägset. Vänsterpartiet anser att alla barn oavsett bostadsort, klassbakgrund och etnisk bakgrund ska garanteras en bra skola i stället för dagens segregeringsskolexempel.

Dagens system med ett fritt skolval i grundskolan måste därför avskaffas och ett nytt system med visionen om allas likvärdiga rätt till kunskap tas fram. Genom ett omvänt perspektiv på skolplaceringar och genom att de fristående skolornas möjligheter att använda sig av segregeringsskolexempel tas bort, kan en modell som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever skapas.

För att skapa bättre förutsättningar för likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser bör skolplaceringar i grundskolan utgå från upptagningsområden där en elev i första hand får en plats på en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola nära hemmet men bör även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Efter att en skolplacering meddelats bör det dock även ges möjlighet för föräldrar och elever att komma med alternativa önskemål. Ett sådant önskemål ska motiveras särskilt. Skäl för annan placering kan t.ex. vara sociala skäl eller att en elev har en funktionsnedsättning och kan få bättre stöd vid en viss skola. Vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde

som skolan ligger i. Varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för fristående skolor förändras. Framför allt är det den flitigt använda möjligheten att använda köer som antagningskriterium som har stora segregeringseffekter. I många fall kan flera års kötid krävas för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starkare hem. Elever födda i Sverige får dessutom en fördel gentemot utlandsfödda elever. Trots Skolkommisionens konstaterande av det fria skolvalets negativa effekter vill en majoritet av riksdagens partier fortsätta experimentera med skolans elever. Idén går ut på att tvinga alla föräldrar att göra ett skolval, vilket enligt Vänsterpartiets mening skulle bidra till ytterligare segregation och klyftor. Möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.2 Stoppa marknadsskolan

När experimentet med vinstdrivande privatskolor sattes i rullning så framhövs de små skolorna. De som drevs av eldsjälar genom kooperativ och stiftelser. Vi har inget emot dessa skolor. Redan då varnade Vänsterpartiet för att avregleringarna i stället skulle leda till vinstintresse för storbolag. Något som missgynnar såväl kommunala skolor som de icke vinstdrivande friskolorna. Alla partier måste ta till sig kritiken som lärare, skolledare, forskare och internationella organ har framfört gällande framväxten av den svenska skolmarknaden.

Under den förra mandatperioden ställde vi ett ultimatum till den S-ledda regeringen för att inleda budgetsamarbete: den gick ut på att regeringen Löfven skulle lägga fram förslag för att stoppa vinstintresset i välfärden. Efter hårda förhandlingar gjorde de det och kort därefter röstades förslaget ned av borgerligheten och SD. Så sent som den 27 november 2020 tog vi initiativ till ett införande av offentlighetsprincipen på samtliga skolor, men återigen blev det avslag av samma politiska höger som inte bara försvarar skolkoncernernas vinster utan också tycker att skolor, elever och personal ska behandlas som affärshemligheter.

En gång i tiden var svensk skola känd för att vara världens mest jämlika, precis som Sverige som nation var. Det fanns sannerligen problem även då, men skillnaden var att en jämlik och sammanhållen skola, där allas rätt till kunskap och bildning säkrades, sågs som en grundläggande demokratifråga. I takt med att klyftorna har ökat, marknadsexperimenten i välfärden har gjort frammarsch och den demokratiska styrningen förvandlats till marknadsstyrning så har samhället förändrats. Elev blev ”kund”, skola blev ”marknad” och utbildning en ”vara”. Vänsterpartiet ställde inte upp på detta när det infördes och vi ställer inte upp på det i dag.

En förutsättning för ett riktigt bra skolsystem är att kvaliteten och behoven alltid ska komma i första rummet, inte möjligheten att berika sig på verksamheten. I skolan ska det finnas personal så att varje barn får det stöd hen behöver, något som inte får prioriteras ned för att ägare till skolkoncerner ska få större bankkonton i skatteparadis. För att nå dit behöver skolan avkommersialiseras och skolan befrias från marknadslogiken, vilket också en majoritet av svenska folket anser.

Sverige är i dag det enda landet i världen som tillåter obegränsade vinster inom den fristående utbildningssektorn. Lagstiftningen i andra länder är betydligt mindre generös

mot privata bolag inom utbildningssektorn. I en del länder är visserligen alla bolagsformer tillåtna för de fristående skolorna men det finns ett krav på att alla offentliga medel ska komma eleverna till godo. Det finns inget annat land i världen där aktiebolag och riskkapitalbolag kan göra vinster på att bedriva utbildningsverksamheter med offentliga medel.

Vinstjakten är en av anledningarna till att skolan blir allt mindre likvärdig. Vinstdrivande fristående skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter. Dessutom har dessa skolor ett intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler elever, vilket leder till betygsinflation och ökad segregation. Offentligt drivna skolor är däremot skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Vinstintresset innebär också ett resursslöseri. Dels genom att vinster plockas ut från den skolpeng som egentligen är till för undervisningen – dessa vinster har ofta förts ut ur landet till skatteparadis – dels genom att de ökande skillnaderna mellan skolor har skapat ett stort behov av kontroll och granskning.

Vänsterpartiet anser att demokratiskt fattade beslut och behovsbedömning bör vara grunden för nyetablering av skolor, så att inte skattemedel slösas bort på överetablering. Skattemedel ska enbart kunna användas till den verksamhet de är avsedda för, och det ska inte finnas incitament att bedriva verksamheten på annat sätt eller med andra mål än alla elevers lika rätt till kunskap.

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten i skolan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Men faktum är att enbart ett beslut om vinstförbud inte löser dagens problem. Skolkoncerner kan enkelt föra över pengar till andra bolag inom koncernen och de kan även se till att föra över stora belopp till andra närstående bolag utanför koncernen genom att fakturera för diverse tjänster.

Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationsformer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får bedriva fristående skolor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.3 Förstatliga skolan – statligt huvudansvar

Kombinationen av friskolereformen, det fria skolvalet och kommunaliseringen har fått katastrofala konsekvenser för både likvärdigheten och kvaliteten i den svenska skolan. De åtgärder som hittills vidtagits för att återupprätta kvalitet och likvärdighet är inte tillräckliga för att lösa denna problematik. För att möjliggöra återuppbyggandet av en jämlik skola behövs det en aktör, staten, som tar huvudansvaret för den svenska skolan. Kommunerna ska finnas kvar som en viktig aktör i samarbete med staten, men eftersom förutsättningarna och engagemanget för skolan varierar så mycket från kommun till kommun så är dagens kommunaliserade skola till skada för både enskilda elever och samhället. Att elever får en undervisning av högsta kvalitet – likvärdig över landet – är en angelägenhet för alla. Vilken skola en går i ska inte avgöra kvaliteten på ens utbildning. En likvärdig skola förutsätter en likvärdig ekonomi och ett statligt ekonomiskt ansvar är därmed centralt för att nå det. Likvärdiga förutsättningar innebär inte lika mycket pengar till alla skolor, utan att resurserna fördelas efter behov.

Lärarna är den viktigaste faktorn i skolan för att alla elever ska kunna prestera och utvecklas maximalt. Undervisningsuppdraget måste därför gå direkt från staten till

lärarprofessionen samtidigt som lärarprofessionen och skolforskningen måste ges större utrymme att påverka framtida skolreformer. De ska avgöra vilka konkreta insatser som ska göras för att nå målen medan staten regler förutsättningarna. Detsamma gäller för skolans ledning. Om staten övertar arbetsgivaransvaret underlättas också möjligheterna att bedriva en nationellt sammanhållen skolpolitik.

Det kommunala huvudmannaskapet med 290 olika sätt att styra skolan har skapat ett byråkratiskt system. Med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår ifrån behoven kan de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling. Med ett nationellt ansvarstagande kan den negativa trenden vändas och skolsystemet ges förutsättningar att bli likvärdigt. Vänsterpartiet anser att skolväsendets olika delar ska hänga ihop och därmed bör frågan om huvudmannaskap belysas när det gäller skolväsendets samtliga delar.

Det bör därför tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.4 Lärarförsörjningen

Elevers rätt till utbildning förutsätter att skolan är tillgänglig för alla och att det finns välutbildade lärare och andra resurser som behövs för att ge utbildningen en god kvalitet. På alla skolor behövs kompetenta lärare som kan möta varje elevs behov i sin undervisning och som kan delta aktivt i den pedagogiska utvecklingen. Det råder stor brist på lärare och pedagoger i svensk förskola, skola och fritidshem. Bristen på behörig personal gör att det i praktiken är möjligt att som obehörig få jobba flera år i sträck på samma skola eller förskola. Vänsterpartiet är övertygat om att den som väljer att fortsätta arbeta som lärarvikarie under flera år också har kapaciteten att klara av att ta en lärarexamen. Detsamma gäller även pedagoger inom förskola och fritidshem. I dag saknas dock tillräckliga incitament för många huvudmän att stötta sina vikarier och obehörig personal att läsa sig till behörighet. Det går även att konstatera det faktum att många fristående skolor har färre behöriga lärare eftersom det är billigare att ha obehöriga lärarvikarier. På så sätt kan de vinstdrivande koncernerna utöka sina vinstmarginaler. Vänsterpartiet vill underlätta personalförsörjningen inom välfärdens olika bristyrken, såsom lärare och förskollärare, genom att införa den s.k. Dalamodellen nationellt. Modellen innebär en ny utbildningsform där studenterna får anställning med lön samtidigt som de studerar.

Ett annat problem som försvårar lärarförsörjningen är det faktum att många fristående men även kommunala skolor har satt i system att anställa obehöriga lärare. De stora privata skolkoncernerna gör detta för att verksamheten ska ge större avkastning medan kommunala skolor tvingas göra detta när majoriteten av landets kommuner genomför nedskärningar i skolans budgetramar. Vissa privata skolkoncerner får dessutom undantag i lagstiftningen gällande kravet på lärarlegitimation eftersom deras skolor t.ex. har engelskspråkig profil. Detta är något som måste förändras. Även skolor med internationella profiler bör följa läroplanen som gäller för alla andra skolor i Sverige och de ska dessutom inte få undantag gällande lärarlegitimation.

Det bör därför tillsättas en utredning för att ta fram förslag på lagändringar för att stoppa undantagen som gäller för vissa privata skolverksamheter avseende kravet på lärarlegitimation. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.5 Arbetsmiljön i skolan

Arbetsmiljön i skolan måste förbättras. Skolan är Sveriges största arbetsplats men samtidigt också en av de sämsta avseende arbetsmiljön. Det finns få yrkesgrupper som skulle kunna tänka sig att arbeta under de förhållanden som skolans personal (ofta kvinnor) tvingas göra. Stora mängder administration, för få kollegor och icke anpassade lokaler är bara några av de saker som hör till vardagen för lärarna. Vänsterpartiet vill ge skolan mer resurser. Vi vill även se en systematisk förändring som är bortom marknadslogik och new public management. Det är viktigt att förbättra lärarnas och hela skolpersonalens arbetsvillkor för att kunna motverka bristen på lärare och andra yrkesgrupper i skolan. Arbetsmiljön och arbetssituationen är de vanligaste skälen till att lärare väljer att arbeta med något annat än skolan.

För att förbättra lärares arbetsmiljö behöver lärarna få fler kollegor som har annan kompetens än att vara just lärare. Det behövs bl.a. en bättre fungerande elevhälsa. Om barn mår dåligt är det viktigt att de får ett professionellt bemötande. I dag faller det ansvaret alldeles för ofta på redan överarbetade lärare. Många utbildade lärare och förskollärare jobbar i dag inom andra yrken. Med en bättre arbetsmiljö kan många behöriga lärare lockas tillbaka till att arbeta inom skolan.

Regeringen bör därför återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar personalens arbetsmiljö i skolan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.6 Diskriminering

Trakasserier och diskriminering är ett stort samhällsproblem och vissa grupper är mer utsatta än andra. De senaste åren har Stiftelsen Friends kartläggningar visat att kränkningar kopplade till etnicitet, dvs. av rasistisk karaktär, är den vanligaste grunden för trakasserier av barn i både mellan- och högstadiet. I årets Friendsrapport framkommer att utvecklingen inte går åt rätt håll. Bland de elever som har uppgett att de är utsatta för kränkningar på mellan- och högstadiet är de vanligast förekommande trakasserierna återigen kopplade till diskrimineringsgrunden etnicitet: 22 procent i Åk 3-6 och 16 procent i Åk 6-9. Trots detta samt det faktum att forskningsstudier från bl.a. Harvard University visar hur rasism och dess konsekvenser skadar barns psykiska och fysiska hälsa så saknar många skolor fortfarande konkreta verktyg för att medvetet arbeta förebyggande och hantera kränkningar, trakasserier och ojämlik behandling som har sin grund i afrofofi eller annan diskriminering p.g.a. hudfärg. Detta bidrar till att tusentals barns upplevelser av rasism i skola och förskola inte erkänns. I rapporten Vuxna – vad gör dom? som nyligen tagits fram av Rädda Barnen delar barn med sig av sina erfarenheter av rasism och diskriminering och av hur de upplever att vuxna hanterar det. Rapporten visar att de vuxna som arbetar i skolan måste få betydligt större kompetens om vad rasism är och förhindra att det sker.

Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en konkret handlingsplan gällande skolors arbete mot rasism och Skolinspektionen bör få i uppdrag att följa upp skolornas arbete mot rasism som en del av det ordinarie inspektionsuppdraget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Gymnasieskolan

Gymnasieskolan har utvecklats från en angelägenhet för några få till en skola för de allra flesta. Allt fler ungdomar har fått möjlighet till mer och bättre kunskaper som svarar mot höjda krav från såväl arbets- som samhällsliv. För Vänsterpartiet är satsningar på utbildning en nödvändig förutsättning för samhällets utveckling och social frigörelse. Gymnasieskolan ska därför vara en rättighet och ge alla elever utökade valmöjligheter genom att förmedla kunskap och bildning. Vänsterpartiet vill att alla unga ska få en fullständig gymnasieutbildning.

4.1 Högskolebehörighet på samtliga gymnasieprogram

Så många som en fjärdedel av de elever som börjar gymnasiet hoppar av sin utbildning eller lämnar den utan fullständiga betyg. Samtidigt har yrkesprogrammets popularitet minskat tydligt sedan gymnasieskolan reformerades. För att alla unga ska fullfölja en gymnasieutbildning krävs att alla gymnasieprogram är attraktiva och att utbildningens upplägg uppfattas som meningsfullt.

Tidigare gick ungefär hälften av eleverna i gymnasieskolan på ett yrkesförberedande program. Sedan den nya gymnasieskolan (GY11) infördes går nu bara knappt en tredjedel ett yrkesprogram. I den första ansökningen till den nya gymnasieskolan hade andelen sökande till yrkesprogrammen minskat med nästan 10 procent. En betydelsefull del av förändringen av yrkesprogrammen är att de inte längre ger grundläggande högskolebehörighet utan aktiva val. Utifrån den sociala struktur som råder på de olika nationella programmen i dag är det lätt att konstatera att den sociala snedrekryteringen kommer att öka på högskolan med den nya gymnasieskolan.

Vänsterpartiet vill att alla elever ska mötas av höga förväntningar när de börjar gymnasieskolan. Historien visar att höga förväntningar är en viktig faktor för goda resultat. Den ålderdomliga föreställning som motiverat skillnader mellan ”teoretiska” och ”praktiska” yrken gäller inte i dagens och framtidens samhälle. God språkförmåga och språkförståelse är viktigt för alla medborgare i livet som samhällsmedborgare och i arbetslivet. Elever har genom historien alltid svarat positivt på högre ambitionsnivåer i utbildningssystemet. Höga förväntningar har höjt den generella kunskapsnivån och gjort Sverige till en kunskapsnation.

Att läsa vidare på högskola ska också vara en möjlighet för alla under hela livet. Den behöver inte utnyttjas av alla, men dörren bör hållas öppen oavsett det val av gymnasieprogram som någon har gjort under tonåren. Den möjlighet som finns i dag att läsa in högskolebehörigheten inom ramen för ett yrkesprogram innebär stora nackdelar jämfört med att gå ett högskoleförberedande program. Under 2016 lämnade Gymnasieutredningen ifrån sig en rad förslag, varav ett av förslagen handlade om just detta. Av de över 200 remissvar som kom in till Utbildningsdepartementet var en klar majoritet för att återge yrkesprogrammen allmän behörighet till högskolan, med möjligheten att välja bort i stället för att välja till högskoleförberedande ämnen. Det är dags att vända den negativa trenden för de yrkesförberedande gymnasieprogrammen och återinföra högskolebehörigheten.

Högskolebehörigheten bör återinföras för samtliga gymnasieprogram. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Rätt till avgiftsfri skolmat

Även om majoriteten av landets gymnasieskolor erbjuder fri skolmat så är det frivilligt och upp till kommunerna och de andra huvudmännen att avgöra om gymnasieeleverna ska ha kostnadsfri mat eller inte. Vi menar att denna lag som endast finns för grundskolan även bör innefatta alla elever vid gymnasieskolor eftersom det just nu saknas lagliga förpliktelser på gymnasieskolorna om att skolmaten ska vara kostnadsfri. När tidningen Arbetsvärlden nyligen granskade Livsmedelsverkets siffror framkom det att fyra kommuner, samtliga moderatledda, tar betalt för skollunchen på sina gymnasieskolor. Siffran kan ses som liten, men om lagstiftningen inte ändras finns det en risk för att flera kommuner tar efter.

Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förändra skollagen så att alla gymnasieelever säkras rätten till avgiftsfria och näringsrika skolmåltider. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Nooshi Dadgostar (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Tony Haddou (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Håkan Svenneling (V)

Jessica Wetterling (V)

Daniel Riazat (V)